

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

¹ Національний університет біоресурсів і природокористування України

***Анотація.** У статті розглядається механізм формування інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств регіону. Визначено напрямки вдосконалення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком сільського господарства.*

Ключові слова: інноваційна діяльність; організаційно-економічний механізм; сільське господарство.

IMPROVEMENT OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MANAGEMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF THE REGION

***Abstract:** In article considers the mechanism of formation of innovative potential of agricultural enterprises of the region. The directions of improvement of the organizational and economic mechanism of management of innovative development of agriculture are defined.*

Keywords: innovation activity; organizational and economic mechanism; agriculture.

В умовах посилення зовнішньоекономічного та зовнішньополітичного тиску на Україну вирішення стратегічних завдань вітчизняного сільського господарства забезпечення продовольчої безпеки, стійкості розвитку країни та її регіонів за рахунок підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва значно зростає. Водночас однією з першочергових стає проблема технічного переозброєння, технологічного та організаційно-економічного оновлення сільськогосподарського виробництва на основі підвищення інноваційної активності суб'єктів господарювання галузі виробництва конкурентоспроможної та затребуваної на ринку сільськогосподарської продукції. Без розробки та реалізації науково-обґрунтованих рекомендацій, що враховують інтереси всіх учасників інноваційного процесу в сільському господарстві, використання сучасних методів та спеціальних механізмів, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності в аграрному секторі, вирішення цієї проблеми стає неможливим.

Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком сільського господарства регіону може бути представлений як спосіб забезпечення цілеспрямованої реалізації процесу інноваційної діяльності сільського господарства, що включає сукупність принципів, форм, методів та інструментів взаємодії та підтримки його учасників для узгодження інтересів та досягнення цілей.

Аналіз розвитку економіки країни і її регіонів показав, що основні напрямки економічної політики в сільському господарстві повинні бути орієнтовані на виконання таких перспективних цілей:

– досягнення рівня і якості життя населення, які відповідають стандартам економічно розвинених держав, у тому числі, в сфері здобуття освіти, охорони здоров'я, чистоти довкілля, забезпечення економічних прав і свобод громадян;

– забезпечення стійких темпів економічного зростання та науково-технічного прогресу, підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників на внутрішньому і зарубіжному ринках, відновлення становища України як однієї з провідних науково-промислових держав, ефективна інтеграція її економіки в світові господарські зв'язки;

– забезпечення сприятливих економічних умов для зміцнення суверенітету, територіальної цілісності, обороноздатності, міжнародного авторитету України, захист законних прав та інтересів її

громадян і організацій за кордоном;

– розвиток людського потенціалу, ослаблення соціальної поляризації і запобігання дезінтеграції суспільства, надмірного посилення соціальної диференціації, переходу протиріч інтересів соціальних груп в антагоністичну форму.

Реалізація цих цілей повинна здійснюватися на основі інструментів економічної політики держави, до яких відносяться:

– податки (включаючи всі обов'язкові платежі), через які сьогодні відбувається вилучення половини доходів, що формуються в економіці;

— бюджетна система (включаючи позабюджетні державні фонди), що визначає половину витрат ВВП і у величезній мірі впливає на обсяг і структуру сукупного попиту, що визначає динаміку виробництва та інвестицій;

– структурна і науково-технічна політика, що забезпечує подолання вузьких місць і створення умов для економічного зростання, підтримка конкурентоспроможності національної економіки;

– торгова політика, яка визначає умови конкуренції на внутрішньому ринку;

– кредитна політика, багато в чому визначає макроекономічну ситуацію, інвестиційну активність і фінансування народного господарства;

– управління державною власністю, що надає значний безпосередній вплив на економічну ситуацію і здатне забезпечити здійснення змістовних цілей економічної політики;

– господарське законодавство, що визначає правила ведення економічної діяльності, що регулює відносини підприємств і організацій;

– антимонопольне законодавство і політика з підтримки ринкової конкуренції, що визначають умови функціонування товарних і фінансових ринків;

– кримінальне та адміністративне законодавство, що визначає відповідальність громадян за дотримання своїх зобов'язань, виконання встановлених норм економічної діяльності, що забезпечує охорону прав власності [1, с. 49-50].

Управління інноваційним розвитком сільського господарства необхідно здійснювати на основі певних (універсальних) принципів (ієрархічності, цілеспрямованості, адаптації та рефлекторності, комплексності, багатокритеріальності), дотримання яких дозволить вирішити конкретні завдання у досягненні поставленої мети. При цьому специфічними принципами, властивими лише сільському господарству, виступають принцип забезпечення та підвищення продовольчої безпеки, принцип галузевої спеціалізації (визначення пріоритетів), принцип екологічності.

На інноваційний розвиток сільського господарства впливають різні фактори, вияв та вивчення яких визначить перешкоди, що стримують цей процес. Зовнішніми факторами є нерозвинений інституційний механізм створення та впровадження інновацій, висока вартість нововведень, значні економічні ризики інновацій, недостатність заходів фінансової та інформаційної підтримки з боку держави. Внутрішніми факторами є нестача власних фінансових ресурсів, низький рівень інноваційного потенціалу сільськогосподарських товаровиробників та попиту на результати науково-технічної діяльності, недостатня комунікативність у процесі інноваційної діяльності.

Для розвитку інноваційного потенціалу необхідно здійснення організаційних заходів, а саме: забезпечення правових засад створення аграрного ринку інноваційної продукції; розвиток інформаційно-консультаційного забезпечення аграрного ринку інноваційної продукції; маркетингове забезпечення інноваційної діяльності; підвищення кваліфікації та підготовка кадрів-створювачів інновацій в аграрній сфері; та здійснення економічних заходів, серед яких: удосконалення цінової політики в аграрній сфері; сприяння іноземним та вітчизняним інвестиціям в перспективні інноваційні аграрні проекти; впровадження механізму кредитного забезпечення; удосконалення податкової політики; удосконалення механізму економічних відносин в аграрній сфері; удосконалення патентування; страхування інноваційних ризиків тощо. Розвитку інноваційного потенціалу буде сприяти формування ефективної системи інноваційного забезпечення діяльності аграрних підприємств регіону, що включає в себе інноваційні структури в їх взаємозв'язку та спрямована на ефективне використання інновацій в сфері сільського господарства [2, с. 163].

Інновації здатні стимулювати процеси диверсифікації сільської економіки, сприяти зростанню зайнятості населення, включаючи розвиток індивідуальної підприємницької діяльності, малого й середнього бізнесу в несільськогосподарській діяльності. Сприяння інноваційно-інвестиційній діяльності в аграрному секторі має забезпечуватись за рахунок розвитку кооперативного руху, розбудови системи дорадчих служб, а також через поширення механізмів державно-приватного партнерства, венчурного фінансування та лізингу [3, с. 47]. Пропонується розвивати державно-приватне партнерство, сутність якого полягає в управлінні інноваційним розвитком сільського господарства за допомогою взаємоузгодженої політики та координації спільних дій щодо реалізації інноваційних проектів, галузевих програм, відповідно до стратегічного розвитку сільського господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Халатур С. М. Удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку сільського господарства. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 12. С. 46-50.
2. Боліла С. Ю., Осадчук І. В. Удосконалення системи забезпечення інноваційного розвитку аграрних формувань: регіональний аспект. Інтелект XXI. 2018. № 1. С. 160-164.
3. Кальний С. В. Інновації в аграрному секторі України як фактор розвитку сільських територій. .Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 12. С. 41-48.

Михальчишина Лариса Гаврилівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, e-mail: Mykhalchyshyna.L.G@ukr.net.

Mykhalchyshyna Larisa H. – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Global Economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, e-mail: Mykhalchyshyna.L.G@ukr.net